

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Starosty [...] w Z.
przy uczestnictwie [...] Parku Narodowego
o zmianę wpisu w zakresie własności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 kwietnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w N.
z dnia 24 czerwca 2020 r., sygn. akt III Ca [...],

1) odrzuca skargę kasacyjną co do części dotyczącej niedokonania wpisu ostrzeżenia o niezgodności stanu prawnego nieruchomości ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

2) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej w pozostałej części do rozpoznania,

3) oddala wniosek Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej o zasądzenie od skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 czerwca 2020 r. Sądu Okręgowy w N. oddalił apelację uczestnika postępowania [...] Parku Narodowego od postanowienia Sądu Rejonowego w Z. z dnia 7 lutego 2020r, uwzględniającego wniosek Skarbu Państwa Starosty [...] w Z. o ujawnienie w księdze wieczystej [...] Starosty [...] jako podmiotu reprezentującego właściciela nieruchomości, czyli Skarb Państwa w miejsce wpisanego dotychczas w tej księdze uczestnika postępowania. [...] Park Narodowy wniósł skargę kasacyjną od tego orzeczenia, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

W ocenie skarżącego, w sprawie występują następujące istotne zagadnienia prawne: a/. czy sąd wieczystoksięgowy rozpoznający wniosek o zmianę wpisu w księdze wieczystej jest zobowiązany uwzględnić skutki prawne wynikające

bezpośrednio ze źródeł powszechnie obowiązującego prawa, w szczególności w zakresie praw obciążających nieruchomości objętą daną księgą wieczystą, które to prawa powstały *ex lege*, a ich wpis w księdze wieczystej ma wyłącznie charakter deklaratoryjny; b/. czy w przypadku uwłaszczenia państwowej osoby prawnej, oddanie nieruchomości z mocy prawa w użytkowanie wieczyste stanowi przeszkodę do dokonania lub zmiany wpisu w dziale II księgi wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości w zakresie *statio fisci* Skarbu Państwa, jeżeli w wyniku dokonania/zmiany tego wpisu w dziale II księgi wieczystej ujawniony zostanie wyłącznie właściciel nieruchomości (Skarb Państwa) bez jednoczesnego ujawnienia prawa użytkowania wieczystego i użytkownika wieczystego; c/. czy brak wpisu w księdze wieczystej nabytego *ex lege* prawa użytkowania wieczystego skutkuje niezgodnością stanu ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nieruchomości i d/. czy w przypadku braku wpisu w księdze wieczystej nabytego *ex lege* prawa użytkowania wieczystego, sąd wieczystoksięgowy powinien z urzędu wpisać ostrzeżenie o zgodności stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecnictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy.

Od razu należy podnieść, że czwarte zagadnienie prawne nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej, albowiem w części odnoszącej się do niedokonania wpisu ostrzeżenia o niezgodności stanu prawnego nieruchomości

ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, skarga kasacyjna jest niedopuszczalna ze względu na jej przedmiot (wpisy w księdze wieczystej w postaci ostrzeżeń pełnią jedynie funkcję zabezpieczającą i nie podlegają zaskarżeniu skargą kasacyjną- por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 r. , IV CSK 207/12, nie publ. oraz z dnia 24 kwietnia 2015 r., V CSK 579/14, nie publ.) i podlega z tej przyczyny odrzuceniu (art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Przechodząc do rozważenia pozostałych kwestii prawnych przedstawionych przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania trzeba podnieść, że nie są to zagadnienia nowe lub dotychczas niewystępujące w judykaturze i nauce prawa. W świetle art.626⁸ § 2 k.p.c. wyłączną podstawą ustaleń faktycznych i prawnych sądu przy rozpoznawaniu wniosku o wpis w księdze wieczystej jest treść wniosku, treść dołączonych do niego dokumentów i treść księgi wieczystej (por. uchwała składu 7 sędziów z dnia 16 grudnia 2009 r. - zasada prawna - III CZP 80/90, OSNC 2010, nr 6, poz. 84, wyrok z dnia 19 marca 2003 r., I CKN 152/01, OSNC 2004, nr 6, poz. 92). Wnioskodawca podniósł, że wniosek o wpis został złożony w związku ze zmianą statusu prawnego [...] Parku Narodowego na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody i niektórych innych ustaw, z dotychczasowej państwowej jednostki budżetowej na państwową osobę prawną (por. art. 8a wspomnianej ustawy). Obowiązek wskazania w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości skarbowej właściwej *statio fisci* Skarbu Państwa wynika z § 33 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 lutego 2016 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym, przy czym do zmiany jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa wskazane przepisy nie wymagały wydania dokumentu, tak jak do wpisu uprawnień powstałych z mocy prawa na rzecz parków narodowych jako odrębnych w stosunku do Skarbu Państwa osób prawnych. W kilku ustawach zawarte zostały normy przewidujące możliwość wpisu prawa użytkowania wieczystego gruntu skarbowego i prawa własności posadowionych na nim budynków i budowli, a zatem praw rzeczowych nabytych przez określone w nich osoby z mocy samego prawa, na podstawie decyzji administracyjnej deklaratywnie stwierdzającej to nabycie

(por. art. 20 ust. 1 w zw. z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, Dz.U. Nr 32, poz. 191 oraz art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości). Podobne rozwiązanie przewiduje art. 7 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw, stosownie do których nabycie z mocy prawa przez park narodowy użytkowania wieczystego nieruchomości, o których stanowi ust. 1 art. 7 tej ustawy, potwierdza wojewoda w drodze decyzji administracyjnej, która dopiero stanowi podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych. Decyzja ta nie została przedstawiona w rozpoznawanej sprawie.

Skarżący nie wykazał zatem istnienia przywołanej we wniosku przyczyny kasacyjnej, stąd orzeczono, jak w sentencji. (art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Sąd Najwyższy oddalił wniosek Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną o zasądzenie od skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego uznając, że nie zachodzą podstawy do odejścia od reguły wyrażonej w art. 520 § 1 k.p.c. zgodnie z którą każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1999 r., III CKN 497/98, OSNC 2000, nr 6, poz. 116).